عهدنامه ترکمانچای بضمن
عهدنامه ارزروم و عثمانی

اعلیحضرت قضا قدرت پادشاه اعظم والاجاه امپراطور اکرم شوکت
دستگاه مالک بالاستقلال کل ممالک روسیه و اعلیحضرت
کیوان رفعت خورشید رایت خسرو نامدار پادشاه اعظم
[illegible] در ممالک ایران چون هر دو علی السویه اراده و تمنای صادقانه
[illegible] که نوایب و مکاره جنگی که بالکلیه منافی رای ایشان است

نهایتی بگذارند و بنیانهای قدیم حسن مجاورت و مودت را
مابین این دو دولت بواسطه صلحی که متضمن دوام باشد
و بواعث خلاف و نفاق آتیه را دور کنند و بنای
مستحکم استقرار دهند لهذا برای تقدیم این خجسته آثار
اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه جناب ایوان پاسکویچ
جنرال اتژتانت خود و جنرال انفانتری سردار عساکر جداگانه
قفقاز و ناظم امور کشوری گرجستان و ولایات هشترخان و قفقاز

مدبر سفاین حربیه بحر خزر و صاحب حمایلات الکسندری
نوی مقدس مرصع بالماس و آنای مقدس مرتبه اول
مرصع بالماس و ولادیمیر مقدس مرتبه اول و کیورکی
مقدس مرتبه دویم و صاحب دو شمشیر افتخار یکی طلا
موسوم برای شجاعت و دیگری مرصع بالماس و صاحب
حمایلات دول خارجه مرتبه اولین عقاب سرخ پکر
بروسیه و هلال دولت عثمانی و نشانهای دیگر و جناب

الکسندر

الکسندر اوبرسکوف دیستوینی استاطکی سوطنیک قامرگر
دربار امپراطوری و صاحب حمایلات مقدسه مرتبه ثالث
ولادیمیر و مرتبه ثانی ستانیسلاوی له و انغونای بردسلیمی را
و اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران نواب مستطاب والا
شاهزاده نامدار جمیل العنوان نایب السلطنه عباس میرزا را
وکلای مختار خود تعیین کردند و ایشان بعد از آنکه در
ترکمان چای مجتمع شدند و اختیارنامه های خود را مبادله

کرده موافق قاعده و شایسته دیدند فصول آتیه را تعیین
و قرارداد کردند **فصل اول** بعد الیوم مابین اعلیحضرت
امپراطور کل ممالک روسیه و اعلیحضرت پادشاه
ممالک ایران و ولیعهدان و اخلاف و ممالک و رعایای
ایشان مصالحه و مودت و وفاق کامل الی الابد واقع
خواهد بود **فصل دویم** چون نزاع و جدالی که فیمابین عهد
کنندگان رفیع الارکان واقع شده و امروز بسعادت

منقطع

منقطع گردید عهود و شروطی را که بموجب عهدنامه گلستان
بر ذمه ایشان لازم بود موقوف و متروک میداشت
لهذا اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه و اعلیحضرت
پادشاه ایران چنین لایق دیدند که بجای عهدنامه مزبور
گلستان عهدنامه باین شروط و عهود قرار دهند که مابین
دو دولت روس و ایران بیشتر از پیشتر موجب استقرار
و انتظام روابط آتیه صلح و مودت گردد **فصل سیم** اعلیحضرت

پادشاه ممالک ایران از جانب خود و از جانب ولیعهدان
و جانشینان بدولت روسیه واگذار میکند تمامی الکای
نخجوان و ایروان را خواه اینطرف رود ارس باشد
یا آنطرف و نظر باین تعویض اعلیحضرت پادشاه ممالک
ایران تعهد میکند که بعد از امضای این عهدنامه در مدت
ششماه همه دستور العمل و دفتر را که متعلق باداره این دو ولایت
مذکوره باشد بتصرف امرای روسیه بدهد فصل چهارم

دولتین علیتین معاهدتین عهد و پیمان میکنند که برای
سرحد فیمابین دو مملکت بدینموجب خط سرحد وضع نمایند
از نقطه سرحد ممالک عثمانی که در خط مستقیم بقله کوه
اغری کوچک اقربست ابتدا کرده این خط تا بقله آن کوه
کشیده میشود و از آنجا تا بسرچشمه رودخانه مشهور
بقراسوی پائین که از سراشیب جنوبی آغری کوچک
جاریست فرود آمده بمتابعت مجرای این رودخانه برودخانه بالتقای آن با ارس

در مقابل شرور ممتد میشود چون این خط بانجا رسید
بمتابعت مجرای ارس تا بقلعه عباس آباد می آید
و در دور تعمیرات و ابنیه خارجه آن که در کنار راست
ارس واقع است نصف قطری بقدر نیم فرسخ که عبارت
از سه ورس و نیم روسیست رسم میشود و این نصف قطر
در همه اطراف امتداد مییابد همه اراضی و عرصه که
درین نصف قطر محاط و محدود میشود بالانفراد تعلق بروسیه

خواهد داشت و از تاریخ امروز در مدت دو ماه
با صحت و درستی کامل معین و مشخص خواهد شد بعد از آن
از جائیکه طرف شرقی این نصف قطر متصل بارس میشود
خط سرحد شروع بمتابعت مجرای ارس میکند تا بمعبر یدی
بلوک و از آنجا خاک ایران بطول مجرای ارس امتداد مییابد
تا بفاصله و مسافت سه فرسخ که عبارتست از بیست و یک ورس
روسیه بعد از وصول باین نقطه خط سرحد باستقامت

از صحرای مغان میگذرد و تا مجرای رودخانه بالهارود
بمحلّی که در سه فرسخی واقع است که عبارت است از پت
ویکورس پایین‌تر از ملتقای دو رود کوچک موسوم
بآدینه بازار و ساری قمیش و از آنجا این خط بکنار چپ بالها
رود تا ملتقای رودخانهای مذکور آدینه بازار و ساری
قمیش صعود کرده و بطول کنار راست رودخانه آدینه بازار
شرقی تا منبع رودخانه و از آنجا تا باوج بلندیهای جکیر

امتداد

امتداد میابد بنوعی که جمله آنهائیکه جاری بحر خزر میشود
متعلق بروسیه خواهد بود و همه آنهائیکه سراشیب
مجرای آنها بجانب ایران است تعلق بایران خواهد
داشت چون سرحد دو مملکت اینجا بواسطه قلل جبال
تعیین میابد لهذا اقرار داده شد که شیبهای این کوهها
بسمت بحر خزر است بروسیه و طرف دیگر آنها بایران
متعلق باشد از قلّه بلندیهای جکیر خط سرحد تا قلّه کمرقونی

بمتابعت کوههائی میرود که طالش را از محال ارشق
منفصل میکند چون قلل جبال آغرجا نیز مجرای میاه را فرق
میدهند لهذا از آنجا نیز خط سرحد را همان قسم تعیین میکنند
که در فوق درباب جبال واقعه مابین نهر آدینه بازار
و قلل جگر گفته شد بعد از آن خط سرحد از قله کمرقوی بلندیهای
کوهها که محال زرند را از محال ارشق فرق میدهند متابعت
میکند و بسرحد محال اوگلیچ نمو داره بر طبق همان ضابطه که درباب

مجرای

مجرای میاه معین شد روند بغیر از آن حصه که در سمت
مخالف قلل جبال مذکوره واقع است از آنشیراز حصه روسیه
خواهد بود از ابتدای سرحد محال اوگلیچ خط سرحد مابین
دو دولت بقلل جبال کلوپولی و سلسله کوههای عظیم کوه اوگلیچ
میکند و متابعت میکند تا نهر شمالی رودخانه موسوم
باستازاموته بملاحظه همان ضابطه درباب مجرای
میاه و از آنجا خط سرحد متابعت مجرای این رودخانه خواهد

کرد تا بلعقا و و هنه آن بحر خزر و خط سرحد را که بعد از این مصرحات

روسیه و ایران را از هم فرق خواهد داد تکمیل خواهد نمود

فصل پنجم اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران برای اثبات

دوستی خالصانه که نسبت باعلیحضرت امپراطور کل روسیه

دارد باین فصل از خود و از عوض اخلاف و ولیعهدان

سریر سلطنت ایران تمامی الکا و اراضی و جزایری را

که در میانه خط حد و معینه در فصل مذکور فوق و قلل برفدار کوه

قفقاز

قفقاز و دریای خزر است و کذا جمیع قبایل را چه خیمه نشین

و چه خانه دار که از اهالی ولایات مذکوره هستند

واضحاً و عیناً الی الابد مخصوص و متعلق بدولت روسیه

میداند فصل ششم اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران

بتلافی مصارف کثیره که دولت روسیه برای جنگ

واقعه بین الدولتین اتفاق افتاده و همچنین تلافی

ضررها و خسارتهائیکه مطابق جهه رعایای دولت روسیه

رسیده و تعهد میکند که بواسطه و اون مبلغی وجه نقد
انها را اصلاح نماید و مبلغ این وجه بین الدولتین
بده کرور تومان رایج قرار گرفت که عبارتست از بیست
ملیون منات سفید روسی و چگونگی موعد و رهاین و صول
این وجه در قرارداد علیحده که همان قدر قوت و اعتبار
خواهد داشت که گویا لفظاً بلفظ درین عهدنامه مصالحه
الحاله مندرجست معین خواهد شد **فصل هفتم** چون اعلیحضرت

پادشاه ممالک ایران شایسته و لایق دانسته همایون
فرزند خود شاهزاده عباس میرزا را ولیعهد و وارث
تخت فیروزبخت خود تعیین نموده است اعلیحضرت امپراطور
کل ممالک روسیه برای اینکه از میلهای دوستانه
و تمنای صادقانه خود که در مزید استحکام این ولیعهدی
دارد با اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران برهانی واضح
و شاهدی لایح بدهد و تعهد میکند که ازین روز بعد شخص

وجود نواب مستطاب والا شاهزاده عباس میرزا را
ولیعهد و وارث برگزیده تاج و تخت ایران شناخته
از تاریخ جلوس بتخت شاهی پادشاه بالاستحقاق
این مملکت دانند **فصل هشتم** سفاین تجارت روس
باشند سابق استحقاق خواهند داشت که بازادی
بر دریای خزر و بطول سواحل آن سیر کرده بکنارهای
آن فرود آیند در حالت شکست کشتی از ایران اعانت

و امداد خواهند یافت و همچنین کشتیهای تجارت
ایران استحقاق خواهند بود که بقرار سابق در بحر خزر
سیر کرده بسواحل روس آمد و شد نمایند و در آن
سواحل در حالت شکست کشتی بایشان نسبت اعانت
و امداد خواهند یافت در باب سفاین حربیه که علمهای
عسکریه روسیه دارند چون از قدیم بالانفراد استحقاق
داشتند که در بحر خزر سیر نمایند لهذا همین حق مخصوص

کما فی السابق امروز باطمینان بایشان داده میشود بنحویکه
غیر از دولت روسیه هیچ دولت دیگر نمیتوانند در بحر
خزر کشتی جنگی داشته باشد **فصل نهم** چون اکنون خاطر
اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه و اعلیحضرت پادشاه
ممالک ایران اینست که من کل الوجوه عهودی را که باین سعادت
و میمنت مابین ایشان مقرر گشته مستحکم نمایند لهذا قرار
داده شد و ندکه سفرا و وکلا و کارگذاران که از جانبین

بدولتین

بدولتین علیتین تعیین میشوند خواه برای انجام خدمتهای
اتفاقی یا برای اقامت دائمی نظر بخود مرتبه و موافق
شان دولتین علیتین و بملاحظه مودتی که باعث اتحاد
ایشان گشته بعادات ولایت مورد اعزاز و احترام
شوند و درین باب دستور العمل مخصوص و تشریفاتی
قرار خواهند کرد که از طرفین مرعی و ملحوظ گردد **فصل**
دهم چون اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه

و اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران استقرار و فزایش

روابط تجارت را مابین دو دولت مانند یکی از نخستین

فواید ملاحظه کردند که بایستی از تجدید مصالحه حاصل

شود لهذا قرار داد نمودند که تمامی اوضاع و احوال

متعلقه بحمایت تجارت و اتبعه دو دولت را

بعهدی که متضمن مرابطه کامله باشد معین و منظم و در معاهده

جداگانه که با این عهدنامه ملحق باشد وکلای مختار جانبین

مقرر

مقرر و مانند جزو متمم او مرعی و ملحوظ میشود و مضبوط و محفوظ

دارند اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران برای دولت

روس کما فی السابق این اختیار را مرعی میدارد که در

هر جا که مصلحت تجارت اقتضا کند کونسلها و حامیان

تجارت تعیین نماید و تعهد میکند که این کونسلها و حامیان را

که هر یک زیاده از ده نفر اتباع داشته فراخور رتبه

ایشان مشمول حمایت و احترامات و امتیازات سازد

اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه از جانب خود
وعده میکند که در باره کونسلها و حامیان تجارت
اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران بهمین وجه مساوات
کامله مرعی دارد و در حالتیکه از جانب دولت ایران
نسبت بیکی از کونسلهای و حامیان تجارت روسیه
شکایتی محققه باشد وکیل یا کارگذار دولت روس که در
دربار اعلیحضرت پادشاه ایران متوقف خواهد بود

واین

واین حامیان و کونسلها بلا واسطه در تحت حکم او خواهند
شد اورا از شغل خود بیدخل داشته بهر که لایق داند
اداره امر مزبور را بسبیل عاریه رجوع خواهد کرد
فصل یازدهم همه امور و ادعای تبعه طرفین که بسبب جنگ
بتاخیر افتاده بعد از انعقاد مصالحه موافق عدالت
باتمام خواهد رسید و مطالباتیکه رعایای جانبین از یکدیگر
یا از خزانه داشته باشند تعجیل و تکمیل وصول پذیر خواهد شد

فصل دوازدهم دولتین علیتین معاهدتین بالاشتراک
در منفعت تبعه جانبین قرارداد میکنند که برای آنهائیکه
تا بین خود بسیاق واحد در دو جانب رود ارس
املاک دارند موعدی سه ساله مقرر نمایند تا بازادی در بیع
تا معاوضه آنها قدرت داشته باشند لیکن اعلیحضرت
امپراطور کل ممالک روسیه از منفعت این قرارداد در همه
آن مقداری که باو متعلق دارد اگذار میشود در سردار سابق

ایروان

ایروان حسین خان و برادر او حسن خان و حاکم سابق نخجوان
کریمخان را مستثنی میدارد **فصل سیزدهم** همه اسرای جنگ
دولتین خواه در مدت جنگ آخر باشد یا قبل از آن و همچنین
تبعه طرفین که باسیری افتاده باشند از هر مدت که باشد
همگی بنهایت چهار ماه بازادی مسترد و بعد از آنکه جیره
و سایر تدارکات لازمه باشان داده شد بعباس آباد و
فرستاده میشوند تا اینکه بمباشرین جانبین که در آنجا

حاکم

مامور بگرفتن و تدارک فرستادن ایشان بولایت خود
خواهند بود و تسلیم شوند و دولتین علیتین معاهدتین درباب
همه اسرای جنگ و تبعه روس و ایران که باسیری افتاده
و بعلت دوری مکانهائیکه درآنجا بوده اند یا بعلت اوضاع
و اسباب دیگر در مدت معینه مسترد نشده باشند همان
قرارداد را میکنند و هر دو دولت اینوقت کمال اختیار
بحد و نهایت خواهند داشت که آنها را مطالبه کنند

و تعهد میکنند که هر وقت اسیر خود بدولت عرض نماید ایشان را
مطالبه کنند از جانبین مسترد سازند

فصل چهاردهم

دولتین علیتین معاهدتین جلای وطن کنندگان و فراریان را
که قبل از جنگ یا در مدت آن تحت اختیار جانبین
گذاشته باشند مطالبه نمیکنند ولیکن برای منع نتایج
مضرت جانبین که در مکاتبات و علایق خفیه بعضی از این
فراریان با هم ولایتیان یا اتباع قدیم ایشان حاصل میتواند شد

دولت ایران تعهد میکند که حضور و توقف اشخاصی را
که الحال یا بعد از این باسم یا بشخص خواهند داشت در متصرفات
خود که مابین ارس و خط رودخانه موسوم بچهریق و دریاچه
ارومی و رودخانه مشهور به جقتو و قزل اوزن تا التقای آن
بدریای خزر واقع است رخصت ندهد اعلیحضرت امپراطور
کل ممالک روسیه از جانب خود همچنین وعده میکند که فراریان
ایران را در ولایت قراباغ و نخجوان و کذالک در آن حصه

ولایت ایروان که در کنار راست رود ارس واقعست
اذن توطن و سکنی ندهد لکن معلوم است که این شرط
مجری نبوده و نخواهد بود مگر درباب اشخاصیکه صاحب
مناصب ملکیه یا مرتبه و شان دیگر باشد مانند خوانین
و بیکها و ملاهای بزرگ که صورت رفتارها و افواها و مخابرات
و مکاتبات خفیه ایشان درباره هم ولایتیان و تباع
زیر دستان قدیم خود موجب یکنوع رسوخ و تاثیر

بافساد و اختلال تواند شد در خصوص رعایای عامّه
مملکتین مابین دولتین قرار داده شد که رعایای جانبین
که از مملکت بمملکت دیگر گذشته باشند یا بعد از آن
بگذرند ماذون و مرخص خواهند بود که در هر جا که آن
دولت که این رعایا تحت حکومت و اختیار او گذاشته
باشد مناسب داند سکنی و اقامت کنند **فصل پانزدهم**
اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران بحسن اراده که دارم
و آسایش

و آسایش را بممالک خود باز آرد و موجبات مکاره را
که اکنون بسبب این جنگ و خصومت باهالی مملکت روی آورده
و بجهة انعقاد این عهدنامه بفیروزی تمام بسمت انجام پذیرد
از ایشان دور کند بهمه رعایا و ارباب مناصب آذربایجان
عفو کامل و شامل مرحمت میفرماید و هیچیک از ایشان بدون
استثنای مراتب و طبقات بجرم عرضها و عملها و گفتارهای
ایشان که در مدت جنگ یا در اوقات تصرف چند وقته

قشون روسیه از ایشان ناشی شده نباشد تعاقب شود
و آزار نشوند و نیز از امروز یکساله مهلت بایشان مرحمت میشود
که بآزادی باعیال خود از مملکت ایران بمملکت روس انتقال
نمایند و اموال و اشیاء خود را نقل یا بیع کنند بدون اینکه
دولت یا حکام ولایت اندک ممانعت کنند یا از اموال
و اشیاء منقوله یا مبیعه ایشان حق و مزدی اخذ نمایند
و در باب املاک ایشان پنجساله موعد مقرر میشود که در آن مدت

بیع

بیع یا بر حسب خواهش خود بنا گذاری در باب آنها
نمایند و از این عفو و بخشش مستثنا میشوند کسانیکه در این مدت
یکسال بسبب بعضی تقصیرها و گناهانیکه مستلزم سیاست
دیوانخانه باشد موجب عقوبت میگردند **فصل شانزدهم**
بعد از امضای این عهدنامه مصالحه فی الفور وکلای مختار
جانبین اهتمام خواهند داشت که بهمه جا دستور
العملها و حکمهای لازمه بفرستند تا بلا تاخیر خصومت

ترک کند این عهدنامه مصالحه که در دو نسخه یک مضمون

ترتیب یافته است و بدستخط وکلای مختار جانبین رسیده

بمهر ایشان ممهور و مابین ایشان مبادله شده است

از جانب اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه و اعلیحضرت

پادشاه ممالک ایران مصدق و ممضی و تصدیق نامهای

متداوله که بدستخط مخصوص ایشان مزین خواهد بود

در مدت چهار ماه یا زودتر اگر ممکن باشد مابین وکلای

مختار

مختار ایشان مبادله خواهد شد تحریرا در قریه ترکمان

چای بتاریخ دهم شهر فیورال سنه ۱۸۲۸ مسیحیه

که عبارتست از پنجم شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۴۳ هجری

بملاحظه و تصدیق نواب نایب السلطنه رسید

نظر بما حصل فصل چهارم عهدنامه عمده امروزه اعلیحضرت پادشاه
ممالک ایران تعهد میکند که از تاریخ اختتام عهدنامه مزبوره
در مدت دو ماه حصه طالش را که بالاستحقاق متعلق
بدولت روسیه است و سرحد آن بصحت و درستی بموجب
فصل چهارم عهدنامه عمده معین شده است و بعلت فعال
خصمانه صادره قبل از جنگ که این عهدنامه بسعادت
بانها میرساند بتصرف عساکر ایران درآمده است از قشون

خود

خود تخلیه کرده بمامورین روس که بهمین جهت بآن مکانها
فرستاده خواهند شد تسلیم نماید تا زمان تفویض ولایت
مذکوره بوکلای روسیه دولت ایران بدقت متوجه
خواهد شد که هیچگونه تعدی و ظلمی باهالی آن ولایت
و اموال ایشان معمول نباشد و حکام ولایت از هرگونه
خلاف ضابطه و نظام که درینمدت آنجا اتفاق از
طرف دولت مواخذ خواهند بود فصل دویم نظر بما حصل

فصل ششم عهدنامه عمده امروزه که بموجب آن اعلیحضرت
پادشاه ممالک ایران بصراحت متعهد شده است که
با اعلیحضرت امپراطور ممالک روسیه بعوض خسارت
ده کرور تومان رایج که عبارتست از بیست ملیون مناط
نقد روسی بدهد ما بین دولتین علیتین معاهدین مقرر گشته است
که سه کرور تومان از آن در مدت هشت روز که بلافاصله
بعد از اختتام معاهدین عهدنامه مذکوره انقضا میابد

بوکلای

بوکلای مختار روسیه یا بگماشتگان داده شود و دو کرور
تومان نیز پانزده روز دیرتر وصول یابد و سه کرور هم
در غره شهر اپریل سنه ۱۸۲۸ مسیحیه که عبارتست از بیست و ششم
شهر رمضان سنه ۱۲۴۳ هجری ایصال کرده و دو کرور باقی هم
که تتمه ده کرور تومانست که دولت ایران بدولت روسیه
متعهد ایصال گشته در غره شهر ینوار سنه ۱۸۳۰ مسیحیه که عبارتست
از بیست و دویم جدی سنه ۲۴۵ فصل سوم بنیت آنکه با اعلیحضرت

امپراطور کل ممالک روسیه جهة ایصال صحیح و کامل و
وجه خسارت مذکوره رهنی بدهند مابین دولتین علیتین
معاهدتین قرار داده شده است که تا کل هشت کرور تومان
تمامی ولایات آذربایجان در تصرف بواسطه عساکر
روسیه مانده آواره و انتظام آن بالانحصار بری
منافع روسیه باشد بنوعیکه حکومت استعاری که الحال
در تبریز وضع شده است در اجرای تسلط و اقتدار خودکر

برعایت

برعایت و حفظ ضابط و آسایش درونی متعلق و مضاف بامی
وسایل مخصوصه جهة تدارک ضروریات عساکری که باید
علی سبیل العاریه در ولایت مذکوره مقیم باشد مربوط است
امتداد یابد اگر خدا نکرده مبلغ مذکور فوق که هشت کرور
تومانست تا روز پانزدهم ماه اغوست سنه ۱۸۲۹ مسیحیه
که عبارتست از پانزدهم شهر صفر المظفر سنه ۱۲۴۴ هجری تماما
تسلیم نشود معلوم بوده و خواهد بود که تمام ولایت آذربایجان

از ایران انفصال دائمی خواهد یافت و اعلیحضرت امپراطور
کل ممالک روسیه مطلقا استحقاق خواهد دشت که آنرا ضمیمه
مملکت خود سازد و یا در زیر حمایت بیواسطه و بالانفراد خود
خانه نشینهای خود سرحد که اشتغال آنها بارث باشد
در آن معین کند و در باب مبلغهائیکه بروفق این قرار
داده در آن وقت بدولت روسیه وصول یافته باشد
ایضا معلوم است که همه مطالبه و استرداد برای ذرع او میماند

ما درینصورت

ما درینصورت دولت ایران نزد دولت روس بالمره
از تعهدات نقدیه بری الذمه خواهد بود لکن مقرر است که
همینکه اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران دو کرور ازین سه
کروری که بعد از پنج کرور تومان وجه خسارت مشروط
میباشد داده شود و تسلیم کرده شود همه آذربایجان
انتهای مرتبه در مدت یکماه از عساکر روسیه تخلیه خواهد شد
و با ختم سیاد ازین بیان واگذار خواهد گردید اما قلعه و ولایت

خوی مانند رهن الیصال کرور سوم از کرورات مذکوره

که باید بالتمام در پانزدهم ماه اغوست سنه ۱۸۲۸ مسیحیه برسد

در اقتدار عساکر روسیه خواهد ماند جنرالی که لشکر روسیه

در اختیار او خواهد در باب تخلیه و رد همه یا جزو

آذربایجان موافق اعلیحضرت پادشاه ممالک ایران

بدولت امپراطور روسیه در موعد معهوده همه هشت کرور

یا همین هفت کرور تومان را ادا داده باشد پیش از وقت

دستور العمل

دستور العمل لازمه خواهد داشت و حکومت مستعار تبریز

در آنوقت اختیاری را که دارد از خود سلب کرده

وکلای ایران که برای این کار از طرف اعلیحضرت

پادشاه ممالک ایران مامور خواهند بود فوراً بتصرف

آن خواهند پرداخت لکن بدون اینکه ضابطه و آسایش

خلق مشوش تواند شد و در شرایط و تعهداتیکه در عهدنامه

عهد مصالحه الحاله و در این فصول زیاده مقرر گشته است

تغییری حاصل تواند کرد **فصل چهارم** عساکر روسیه که بنا
بر فصل سابق چند وقت آذربایجان را در تصرف خواهند
داشت چون اختیار تام و تمام که موافق صوابدید
فرمانفرمای عساکر روسیه در هر جای این مملکت اقامت
نمایند لهذا قرار داده شد که عساکر ایران که هنوز در
بعضی اماکن آذربایجان منتشرند بلافاصله بیرون روند
خود را بولایات داخله ایران بکشند **فصل پنجم**

برای رفع اموریکه موجب اختلال ضابطه و نظام
عسکریه میشود و حفظ امن مابین عساکر جانبین در مدت
تصرف چند وقته ولایات که در فصل سابق قرار داده شده
بغایت لازم است مقرر شد که در این مدت اقامت
همه فراری لشکر روس که بجانب ایرانیان بگذرد باید
که بواسطه روسای ایران گرفته شده فی الفور نزد کمترین
روسای عساکر روس تسلیم شود و همچنین همه فراری لشکر ایران که بجانب روسیه بگذرد و بلافاصله
گرفته نزد کمترین حاکم ایران تسلیم شود **فصل ششم** همان ساعت بعد از مبادله

تصدیق نامها از جانبین بمباشرها برای تشخیص خط سرحدی

که بواسطه فصل چهارم عهدنامه عمده امروزه شرط شده

نامزد خواهد شد وکذلک برای ترتیب نقشه صحیح

ازان که یک نسخه بمهر مباشرین رسیده تصحیح فرمانفرمای

گرجستان و نسخه دیگر درکمال مشابهت بتصحیح نواب

مستطاب نایب السلطنه عباس میرزا عرض خواهد

شد و بعد ازان این نقشه مبادله شده مستوثق و در مستقبل

دستاویز

دستاویز و سند خواهد بود و این فصول جداگانه

که برای تکمیل عهدنامه عمده امروزه تشخیص یافته و مشتمل

بر دو نسخه است همانقدر قوه و اعتبار خواهد داشت

که گویا لفظا بلفظ درانجا مندرج است و در هر حال امضا و کلای

مختار اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه و اعلیحضرت

پادشاه ممالک ایران آنها را دستخط گذاشته

مهر کردیم تحریرا در قریه ترکمان چای بتاریخ دهم شهر فوریال

سنه ۱۸۲۸ مسیحیه که عبارتست از پنجم شهر شعبان المعظم

سنه ۱۲۴۴ هجری بملاحظه و تصدیق نواب نایب السلطنه رسید

چون وکلای

مختار روس و ایران مجتمع شده بودند تا اینکه بر طبق

فصل نهم عهدنامه عمده امروزه برای تشریفات شایسته

پذیرش ایلچیان دو دولت و کارگذاران که علی التسویه

بدربار دو دولت جانبین تعیین میشوند قاعده و نظامی گذارند

لهذا

لهذا آن مراتب بشرح که فیما اینطور قرار و داد کردند

همینکه دولت ایران برسم دولت از ورود کنفر ایلچی

روس بتفلیس خبردار شد بلا تاخیر کنفر از مرتبه که شایان

ایلچی مناسب باشد اختیار کرده تا سرحد باستقبال او

میفرستند و دولت ایران همان وقت فرمانهای کرجستان نیز

از عزیمت مهماندار اخباری کند و روز ورود او را بسرحد

تخمینا تعیین مینماید و ایلچی از جانب خود اهتمام کرده سفر خود را

نوعی حساب خواهد نمود که مقارن ورود او وارد آنجا شود
و از ساعتی که مهماندار ایلچی را ملاقات کند متعهد ایمنی وجود او
و احترامات و اکراماتی که لایق او هست خواهد نمود ایلچی را
در هر منزل استقبال خواهند کرد که رئیس آن منزل با کمتر
آدم معتبر داخل مستقبلین باشد یا معارف و اتباع شایسته
و اگر ایلچی در محل معتبر مملکتی مکث کند حاکم خود برای تعارفات
ایلچی بر سر مستقبلین بوده با منزلی که برای او مهیا شده همراهی

خواهد کرد

خواهد کرد و اگر ایلچی در شهری که یکی از شاهزادگان
حاکم آنجا باشد مکث کند شاهزاده که حاکم آن شهر است
برای خوش آمد و تعارفات ایلچی وزیر خود را بملاقات
او خواهد فرستاد و اگر ایلچی زیارتی از شاهزاده بکند
اشخاصی را که جزو سفارتند تکلیف قهوه خواهد کرد و یک
صندلی برای ایلچی حاضر خواهد نمود و هر جا که در رهگذار او
لشکری باشد مسلح شده احترامات عسکریه معموله نسبت باو خواهد

منو و مهماندار اهتمام خواهد کرد که قبل از وقت دولت
ایران را از ورود تازه ایلچی اخبار کند تا اینکه توانند
تدارکات لازمه جهة ورود و سلام او آماده کنند
چون که ایلچی باخرین منزل دار السلطنه پاردو نی که
اعلیحضرت پادشاه تشریف دارند رسید ایلچی یکی از
اشخاص معتبر باسم ولی نعمت همایون خود پذیرفته خواهد شد
در همه راه دار السلطنه پاردو با استقبال جمع عظیم

از جانب

از جانب پادشاه که رئیس آنها شخص جلیل الشانی
از دربار پادشاهی خواهد بود پذیرفته خواهد شد ا
مستحفظین شهر پارد و برای ایلچی پیش فنگ خواهند کرد
و احترامات عسکریه که لایق او باشد بعمل خواهند آورد
و سرخیل مستقبلین پادشاهی همان ساعت ایلچی را بمنزلی
که برای او مهیا شده باشد خواهد برد و در آنجا قراول
احترامی برای او خواهد بود و فردای ورود او وزیر پادشاه

و علمای دربار سلطنت ایلچی را عیادت خواهند کرد

و پس فردا السلام خاص اعلیحضرت پادشاهی خواهد رفت

و ایشیک آقاسی باشی در ساعت مقرر آمده او را اعلام خواهد

کرد که برای پذیرفتن او همه آماده است در این صورت ایلچی

باین ترتیب روانه میشود فراشان شاهی پیش رو دسته

ایلچی و پیشاپیش راه میروند و جمعی از قراول نوکرهای پیاده

ایلچی از عقب ایشان میروند در حالتیکه ایلچی اسب زین

که سرکار

که سرکار شاهی فرستاده شده یا اسب خاصه خود را

سوار شده باشد و جلودار سرکار پادشاهی پیش رو

راه برود و اشخاص سفارت و اتباع او در جانب

راست و ایشیک آقاسی باشی در جانب چپ او باشند

و از دو جانب شاطران پادشاهی راه روند و بلافاصله

از عقب او دسته از قراولان ایلچی یا از نوکران

پیاده فراشان پادشاهی دنباله رو دسته ایلچی باشند

عساکری که در میدان قصر یا اردوی پادشاهی گذاشته
شده باشند تا در عمارت یا سراپرده برای ایلچی پیش فنگ
میکنند و ایشک آقاسی که پیشاپیش ایلچی خواهد بود اهتمام
خواهد داشت که اشخاصی که در رهگذر او باشند سرپا بایستند
ایلچی در در عمارت یا سراپرده پیاده خواهد شد و باوطاق
وزیر اول یا چادر سپهسالار رفته تا بیرون آمدن پادشاه
چند لحظه در آنجا آرام خواهد گرفت و در اینحال ایلچی با همراهان

خود

خود ایشیک آقاسی باشی در پیش محوطه عمارت یا سراپرده
داخل خواهد شد قراول یا نوکرهای پیاده ایلچی در میدان
بیرونی خواهند ماند بعد از آنکه ایشیک آقاسی باشی
ایلچی را با علیحضرت پادشاهی عرض کرد و او از
جانب شاه به دخول اوطاق یا چادر تکلیف خواهد شد
و ایلچی با همه اصحاب خود بآنجا خواهند رفت اما
در هیچ حالت از ایلچی و در هیچیک از اصحاب او

در خواست نخواهد شد که هیچگونه تغییر بوضع وزی
خود که دارند بدهند لیکن ایلچی و اتباع او اهتمام خواهند
کرد که برای خود یکجفت کفش تدارک نمایند که قبل از
داخل شدن بیرون بیاورند بعد از عرض نیاز بحضرت
شاه ایلچی را از جانب شاه تکلیف به نشستن میشود برای او
صندلی حاضر میکنند بعد از انقضای مجلس ایلچی را
بهمان ترتیبی که آمده بود مراجعت میکنند لیکن بدون آنکه

باوطاق

باوطاق وزیر اعظم یا بجای او سپهسالار داخل شود
بعد از این سلام اول ایلچی ببازدید اشخاصی که بدیدن
او آمده بودند میروند و رسوم تشریفات برای پذیرش
وکیل روس با کارگذار همایون خواهد بود مگر اینکه
صاحب منصبانیکه باستقبال او مأمور شده در مرتبه
پست تر خواهند بود و اصحاب ایشان در عدد کمتر و همه
مستحفظین برای ایشان بیرون نخواهند آمد و همان

عساکری که در قراول هستند برای ایشان پیش فنگ

خواهند کرد وزیر اعظم اعلیحضرت پادشاهی اولا بدیدن

ایشان نخواهد رفت اما بدون تکلف یکروز بعد بازدید

ایشان خواهد رفت اگر ایلچی یا وکیل یا کارگذار از جانب

ولی نعمت خود حامل مراسله باشد اعلیحضرت پادشاه

از دست ایشان خواهد گرفت همان تشریفات بتوسط

دولت روس در حق ایلچیان و وکلاء و کارگذاران

ایران

ایران که بماموریت بدربار پطربورغ می آیند مرعی و

ملحوظ میشود لیکن بملاحظه اختلاف رسومات معموله در

دو مملکت این تذکره که مشتمل بر دو نسخه است و دستخط

و مهر وکلای مختار جانبین را دارد و همان قدر و قیمت

دارد که گویا لفظ بلفظ بعهدنامه عمده امروزه بند و جست

تحریر ا در قریهٔ ترکمان چای بتاریخ دهم شهر فوریال سنه ۱۸۲۸

مسیحیه که عبارت است از پنجم شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۴۳ هجری ملاحظه [illegible]

نایب السلطنه رسید **فصل اول** چون دولتین علیتین
متعاهدتین تمنا دارند که اتباع خود از جمله منافع و فوایدی
که از آزادی و رخصت تجارت حاصل میشود بهره مند دارند
لهذا بدین تفصیل قرارداد کردند که رعایا و اتباع روس
که تذکره متعارفه در دست داشته باشند در همه ممالک
ایران میتوانند تجارت کرد و کذلک بمملکتهای مجاور
دولت مذکوره میتوانند رفت بهمین نسبت اهالی ایران امتعه

خود را از دریای خزر یا از راه خشکی سرحد دولتین
روس و ایران بمملکت روس میتوانند برد و معاوضه
و بیع نموده و خرید کرده متاع دیگر بیرون برد و از
هرگونه حقوق و امتیازاتی که در ممالک اعلیحضرت
امپراطوری باتباع دولتهای کاملة الوداد آورده داده میشود
بهره مند خواهند شد در حالتیکه یکی از اتباع دولت
روس در مملکت ایران وفات یابد اموال منقوله و غیر منقوله

چون متعلق رعیت دولت دوستت بدون قصور
باقوام یا شرکای او تسلیم خواهد شد که باختیار تمام
بنحویکه شایسته دانند معامله نمایند و در صورتیکه اقوام
یا شرکای او موجود نباشند اختیار ضبط و کفالت
همین اموال بوکیل یا کارگذار یا کونسلهای روسیه
واگذار میشود بدون اینکه هیچگونه ممانعتی از جانب حکام
ولایت ظاهر شود فصل دویم حجج و بروات و ضمانت نامها

و دیگر

و دیگر عهدها که برای امور تجارت خود ما بین اهالی جانبین
مکتوب یا میکنند نزد کونسل روسیه و حاکم ولایت و در جائیکه
کونسل نباشد نزد حاکم ولایت ثبت میشود تا اینکه
هنگام منازعه بین الطرفین برای قطع دعوا بر طبق
عدالت تحقیقات لازمه توانند کرد و اگر یکی از طرفین
خواهد که بدون اینکه بنحو مذکوره فوق تمسکات محرره
در مقدمه که لایق قبول هر محکمه عدالت در دست داشته

باشد از دیگری ادعائی نماید و جز اقامهٔ شهود دلیلی
دیگر نیارد این قبیل ادعاها مادامیکه مدعی علیه خود
تصدیق بحقیت آن نماید مقبول نخواهد شد همه معاملات
منعقده که بصورت مذکوره مابین اهالی جانبین واقع شده
باشد با دقت تمام مرعی و ملحوظ شده هرگونه مجانبت
که در انجام آن بظهور رسد و باعث ضرر یکی از طرفین
گردد و مورث تلافی خسارت باشد از طرف دیگر خواهد
شد

شد و در صورتیکه یکی از تجار روس در ایران مفلس
و شکست شود حق ارباب طلب از امتعه و اموال او داده میشود
اما اگر از وکیل و کارگذار یا کونسل استعلام نمایند که مفلس
مذکور مال ممکن التصرف که بکار استرضای تمام ارباب طلب
باید در ولایات روسیه گذاشته است یا نه برای تحقیق
کردن این مطلب مساعی جمیله خود مضایقه نخواهند کرد
این قرارداد ها که در این فصل معین گشته همچنین

در باره اهالی ایران که در ولایات روس موافق قوانین
ملکیه تجارت میکنند مرعی خواهد شد **فصل سیم** برای اینکه
تجارت تبعه جانبین منافعی را که علت غائی شروط سابقه
الذکر گذشته اند محقق و مستحکم نمایند قرارداد شد
که از هر گونه متاعی که بتوسط تبعه روس بایران آورده
یا ازین مملکت بیرون برده شود و کذلک از امتعه
محصوله ایران که بتوسط تبعه این دولت از دریای خزر

یا از راه

یا از راه خشکی سرحد دولتین روس و ایران بولایت
روس برده شود و همچنین از امتعه روس که برعایای
ایران با همان راهها بیرون میبرند کمافی السابق در وقت
داخل شدن و بیرون رفتن هر دو یکدفعه پنج از صد
گرفته میشود و بعد از ان هیچ گونه گمرک دیگر از ایشان
مطالبه نخواهد شد و اگر دولت روس لازم داند که
قانون تازه در گمرک و تعرفهای مجدد قرار کند

متعهد میشود که در اینحالت نیز گمرک مذبور را که پنج از صد است
اضافه نماید **فصل چهارم** اگر دولت روس با ایران یا دولت
دیگر در جنگ باشد تبعه جانبین ممنوع نخواهند شد
از اینکه با امتعه خود از خاک دولتین علیتین معاهدتین
عبور کرده بممالک دولت مذبوره بروند **فصل پنجم**
چون موافق عاداتی که در ایران موجود است برای اهالی
بیگانه مشکل است که خانه و انبار و مکان مخصوص برای وضع

امتعه خود

امتعه خود باجاره پیدا کنند لهذا به تبعه روس در ایران
اذن داده میشود که خانه برای سکنی و انبار و مکان
برای وضع امتعه تجارت هم اجاره نمایند و هم بملکیت
تحصیل کنند و متعلقان دولت ایران بآن خانه ها و انبارها
و مکانها عنفاً داخل نمی توانند شد لکن در وقت ضرورت
از وکیل یا کارگذار یا کونسل روسیه استرخاص میتوانند
نمود که ایشان صاحب منصب یا ترجمانی تعیین کنند

که در وقت ملاحظه امتعه یا خانه حضور داشته باشد

فصل ششم چون وکیل و کارگذار دولت امپراطوری و
صاحب منصبان مأموره با ایشان و کونسلها و ترجمانها
در ایران امتعه که بکار ملبوس ایشان باید و اگر اشیا
ضروریه معیشت برای ابتیاع پیدا نمی کنند لهذا میتوانند
بدون باج و خراج هرگونه امتعه و اشیا که خاصه مصارف
ایشان تعیین شده باشد بیاورند و کذلک این امتیازات

بتمامه

بتمامه درباره وکیل و کارگذار و کونسل دولت ایران
که مقیم دربار روس باشند مرعی و ملحوظ خواهد شد و
و کسانیکه از اهل ایران برای خدمت ایلچی یا وکیل و کونسلها و ترجمانان
تجارت روس لازم است مادامیکه نزد ایشان باشند
مانند تبعه روس از حمایت ایشان بهره مند خواهند بود و لکن
اگر شخصی از آنها مرتکب جرمی شود که موافق قوانین مملکتیه مستحق
تنبیه باشد در آنصورت وزیر دولت ایران یا حاکم در جائی

که آنها نباشد بزرگ ولایت مجرم را بواسطه از ایلچی یا وکیل
یا کونسل در نزد هر کدام که باشد مطالبه بکنند باجرای
عدالت شود و اگر این مطالبه مبنی باشد بر دلایلی که جرم و
تقصیر متهم را ثابت کند ایلچی یا وکیل یا کونسل در دادن آن
مضایقه نخواهد کرد **فصل هفتم** همه ادعاها و امور متنازع فیها
که مابین تبعه روسیه باشد بالانحصار بملاحظه و قطع و فصل
وکیل یا کونسلهای اعلیحضرت امپراطوری بر طبق قوانین و عادات

دولت

دولت روسیه مرجوع میشود همچنین است منازعات و ادعائی
که مابین تبعه روس و تبعه دولت دیگر اتفاق بیفتد در حالتیکه
طرفین بآن راضی شوند و منازعات و ادعاهائیکه مابین تبعه
روس و ایران واقع شود بدیوان حاکم شرع و یا حاکم عرف
ولایت معروض محول نگردد و ملحوظ و طی نمیشود مگر در حضور ترجمان
وکیل یا کونسلها چون اینگونه ادعاها که یکدفعه موافق قانون
طی شده باشد دوباره استنطاق نمیتواند شد هر گاه اوضاع

نوعی باشد که اقتضای تحقیق و ملاحظه بانی کنند بدون آنکه
دیگری با کارگذار یا کونسل روسیه را سابقا ازان خبردار
شود و ملاحظه نتوانند شد و درین حالت آن امر استعلام محکوم
علیه نتوانند گرد و بعد گرد در دفترخانه اعظم پادشاهی که در تبریز
یا طهران باشد کند لکن در حضور مترجم وکیل یا کونسل روسیه

فصل هشتم کار قتل و امثال آن گناههای بزرگ که در میان
خود رعایای روسیه واقع شود تحقیق و قطع و فصل آن

مطلق

مطلق و اختیار ایلچی یا وکیل یا کونسلهای روسیه خواهد بود
بر وفق قوانین شرعیه که با ایشان درباب این ملت جوده
شده است اگر یکی از تبعه روسیه به دعوی جرمی مستلزم
الجنایات با دیگران متهم باشد بهیچ وجه او را تعاقب و
اذیت نباید کرد مگر در صورتیکه شراکت او بجرم ثابت
و مدلل شود و درین حالت نیز مانند حالتیکه یکی از تبعه روسیه
بنفسه بجرمی متهم میشد حکام ولایت نمیتوانند که تشخیص حکم جرم

پرواز ند مگر در حضور گماشته از طرف وکیل یا کونسلهای روسیه
اگر مقصرا ماکن صدور جرم از وکیل و کونسلهای کسی نباشد حکام
ولایت مجرم را بجائی که کونسل یا صاحب منصبی از دایرهٔ وکالت
روسیه در آنجا باشد روانه میکنند و استشهادنامه که به
برائت و شغل ذمهٔ متهم بواسطه حاکم و مفتی آن مکان از روی
صداقت مرتب و بمهر ایشان رسیده باشد و باین کیفیت
بمحکمه که حکم جرم خواهد شد فرستاده شود اینگونه استشهادنامهها

سند معتبر

سند معتبر و مقبول ادعا خواهد بود مگر اینکه متهم عدم صحت
از اعلانیه ثابت نماید در صورتیکه متهم چنانکه باید ملزم گشته
فتوی صریح حاصل شود مجرم را بوکیل یا کونسل روسیه تسلیم مینمایند
که برای اجرای سیاستی که در قوانین مقرراست بمملکت روسیه
بفرستند **فصل نهم** دولتین علیتین متعاهدتین اهتمام تمام در باب
رعایت و اجرای شروط این معاهده خواهند داشت
حکام ولایات دو دولتین یکسان و سایر روسای طرفین

هم از مواخذه شدیده داشته در هیچ حالت
تخلف و تجاوز نخواهند کرد بل در حالتی که تکرار تخلف
چنانکه باید محقق شود موجب معزولی ایشان خواهد بود خلاصه
با وکلای مختار اعلیحضرت امپراطور کل ممالک روسیه
و اعلیحضرت پادشاه ایران که در ذیل دستخط نوشته ایم
شروطیرا که درین معاهده مندرج است و از تاریخ فصل دهم
عهدنامه عمده است که بهمان روز در ترکمان چای اختتام یافته است

وچندان

و چندان اعتبار و قوه خواهد داشت که گویا لفظ بلفظ در خود
عهدنامه مرقوم و مصدق گشته است منظم و مقرر داشته ایم
لهذا این معاهده جداگانه که مشتمل بر دو نسخه است بتوسط ما دستخط
گذاشته و بمهرها رسیده و مبادله شد تحریرا در قریه ترکمان
چای بتاریخ دهم شهر فوریال سنه ۱۸۲۸ مسیحیه که عبارتست
از پنجم شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۴۳ هجری بملاحظه و تصدیق نواب
نایب السلطنه رسید

صلحی که درمیان دولتین علیتین روم و روس در یوم دوم ماه
سپتمبر در ادرنه بسته شده و در یوم پانزدهم ماه مزبور سلطان
روم در دار السلطنه اسلامبول ممضی و تصدیق نموده اند از اینقرار است

اوّل مطالبات عمده صلحنامه این است که دولت عثمانی قرار داده عهده
نموده است که به دولت امپراطور اعظم روسیه یک و نیم کرور اشرفی بدهد

که باید

که باید او از اینقرار خواهد بود مطلب اوّل
ده هزار اشرفی از جهة خالی نمودن ادرنه باید تسلیم شود چونکه
جهة مزبور را تسلیم نموده اند بنا بر آن قشون دولت روسیه نیز
از ادرنه بیرون آمده آنجا را به دولت عثمانی واگذار نموده اند

دوّیم چهارصد هزار اشرفی بعد از گذشتن قشونات
روسیه از کوههای بالقان و دو کرور از جهة معاودت
و عبور از رودخانه طونا باید داده و تسلیم نمایند سیم

در خصوص ما باقی بیست کرور اعلیحضرت سلطان روم مملکت مولداویه
و ولاخیه را تا وقت عاید و تسلیم مبلغ مزبور بعنوان رهن
بدولت روسیه مرجوع و واگذار نموده و نیز قرار براین
شده است که تا وقتی که وجه معین بدولت روسیه داده و کارسازی
شود اختیار مملکت مزبورین را بالکلیه دولت روسیه داشته
و نیز منافع و مداخلی که از آنها بعمل می آید که بقدر دو کرور اشرفی
میباشد بخزانه خود تحصیل نماید **چهارم** مملکت مولداویه و ولاخیه

کلا در تصرف قشون نصرت نمون روسیه میباشند بجز یک
قلعه جرجه که او را نیز بسپاه دولت روسیه باین شرط
تسلیم نموده اند که بالمره ویران و خراب نمایند و همچنین
نیز همه قلعجاتیکه در طرف چپ رودخانه طونا واقع میباشند
بکلی کنده و خراب باید بشوند **پنجم**
بعد از استرداد مملکتین مزبور دولت علیه عثمانیه چنان اقرار
نموده است که مدت دو سال رعایای آنولا را از دادن همه

اخراجات مسلم و معاف داشته و نیز قانونهائیکه از جانب
دولتین علیتین برضای یکدیگر برای آنها در عهد علیحده مقرر و ممضی میشود
بهمان دستور باقی و برجا گذارند **ششم**
دولت علیه عثمانیه از طرف آسیا قلعجات ذیل را یعنی آخسقه آخلکلک
ازقور و سایر جاها تا سرحدات روسیه و علاوه براین قلعه آناپا
و تمامی کنار قرادکیز یعنی از قلعه مزبوره الی قلعه پوتی بدولت علیه روسیه
واگذار نموده است که الحال مفتوحات روسیه در قلعجات مزبوره

متوقف

متوقف نباشند **هفتم** دولت علیه عثمانیه متعهد این
شده است که اهل صرب همه عادات و قانون خودشان واداشته
وشش محالی که قبل ازین از آنها ضبط نموده بود رد نماید **هشتم**
همه کشتیهای تجار را که در زیر علم دولت روسیه و سایر دولتهای
اوروپا باشند بدون مانع و مزاحم جزئی از طرف دولت
عثمانی از بوغاز دریا که در اسلامبول واقع است بفراغت
تمام عبور خواهند نمود و چنانکه الحال این فقره از قرار وعده معمول میشود

نهم همه اهل یونان برای خودشان قاعده
وکذران علیحده خواهند داشت و نیز سرحدی مابین آنها مشخص
و معین خواهد شد چنانکه این فقره در عهد علیحده معهود و معین
گردیده است تقراریکه دولت علیهٔ عثمانیه اتمام و انجام تعهدات
مزبورین را معلوم و ظاهر خواهد نمود قشونات دولت روسیه نیز
از همان قرار جاهای مزبور را خالی و با نها واگذار خواهد ساخت
دهم لکن تا بوقت اتمام تعهدات که دولت عثمانیه نموده است

هر قشونی که در هر مملکت سکنی دارند با فکر و رای مخصوص خودشان
حکومت نموده و در گذرانیدن امر خود اشتغال دارند چنانکه
دولت علیهٔ عثمانیه با نها هیچوجه مداخله نمی نماید